

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเฉพาะเจาะจง ได้ผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยทั้งสิ้น 24 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณลักษณะของบัณฑิตหรือการพัฒนาบัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นผู้วิจัยทั้ง 4 รอบ การเก็บข้อมูลใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เป็นการวิจัยอนาคต (Futures Research) โดยผู้วิจัย ทำศึกษาข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และติดต่อประสานงานกับกองแผนงานมหาวิทยาลัยบูรพา และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา แล้วรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDFR ในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ใช้การสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้างปลายเปิด แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ รวบรวมกับข้อมูลที่ได้ทำการทบทวนเนื้อหา ดำเนินเอกสารงานวิจัยและจากการติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์เป็นข้อมูลไว้เบื้องต้นมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน ในรอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญในรอบนี้มีจำนวน 24 คน ได้แบบสอบถามกลับคืน 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ในรอบที่ 3 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อหาความสอดคล้องและระดับคุณลักษณะของบัณฑิตของแต่ละข้อคำถาม และเก็บข้อมูลในรอบที่ 4 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน เพื่อหาฉันทามติในการศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ทำให้สามารถสรุปผลการวิจัยปรากฏว่า

คุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2556) ที่น่าจะมีในมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นคุณลักษณะที่โดดเด่น เหมาะแก่การ

เร่งสร้างให้เกิดเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะตามลำดับความเห็นสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. มีคุณธรรมและจริยธรรมในตน ในวิชาชีพ และในสังคม โดยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บัณฑิตควรมีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและต่อสังคม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อ และแบ่งปัน (มีน้ำใจ) พร้อมทั้งยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำงานอย่างสร้างสรรค์

2. มีความรู้ความสามารถอย่างลึกซึ้งตามสาขาวิชาชีพ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บัณฑิตควรมีความรู้และเข้าใจหลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน โดยสามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ นำความรู้ไปประยุกต์และพัฒนาในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง

3. มีความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บัณฑิตควรมีทักษะภาษาอยู่ในระดับดี ซึ่งจะต้องมีทักษะทางภาษา 4 ด้าน คือ ด้านฟัง พูด อ่าน เขียน สื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง เพราะภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและทำงาน และบัณฑิตต้องสามารถนำความรู้ทางด้านภาษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานได้

4. มีสมรรถภาพและสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

บัณฑิตควรมีสภาพจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และมีวิธีการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

5. เป็นพลเมืองที่ดี และสามารถบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

บัณฑิตควรมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกันโดยใช้ทักษะในการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาด และสามารถนำความขัดแย้งมาเป็นโอกาสในการทำงานและการดำเนินชีวิต

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ผู้วิจัยขออภิปรายผลจากการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2556) ที่น่าจะมีในมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นคุณลักษณะที่โดดเด่น เหมาะแก่การเร่งสร้างให้เกิดเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะตามลำดับความเห็นสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. มีคุณธรรมและจริยธรรมในตน ในวิชาชีพ และในสังคม โดยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านคุณธรรมและจริยธรรมในตน ในวิชาชีพ และในสังคม สอดคล้องกับบทความการบริหารกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 - 2565 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งบัณฑิตในอนาคตนอกจากจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้วยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและต่อสังคม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อ และแบ่งปัน (มีน้ำใจ) พร้อมทั้งยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำงานอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับคำกล่าวของจอร์จ (George, n.d. cited in Stephen, 2544) ที่กล่าวว่า เบื้องหลังชีวิตอันเปี่ยมด้วยคุณธรรม ย่อมมีหลักการที่หล่อหลอมให้ชีวิตเป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ มีหลักแนวคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นตอนและขึ้นอยู่กับวัย จะยอมรับมาตรฐานทางจริยธรรมหรือกฎเกณฑ์จากผู้มีอำนาจเหนือตน สอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับการศึกษาของกัญญารัตน์ หาญสารกิจ (2551) ที่ศึกษาวิจัยพบว่า คุณลักษณะของนิสิตด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านสังคมซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตทุกกลุ่มวิชาต้องเรียนวิชาพื้นฐานบังคับร่วมกัน ทำให้นิสิตเห็นถึงคุณค่าในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้นิสิตมีจิตสำนึกที่ดีในการประพฤติและปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง

2. มีความรู้ความสามารถอย่างลึกซึ้งตามสาขาวิชาชีพ

บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านความรู้ความสามารถอย่างลึกซึ้งตามสาขาวิชาชีพ สอดคล้องกับบทความการบริหาร กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 - 2565 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) แนวโน้มของสังคมภายหลังยุคอุตสาหกรรมและความทันสมัยทั้งปวง มีสัญญาณการเปลี่ยนแปลงชีวิตงานของบัณฑิตในอนาคตที่แตกต่างจากปัจจุบัน อาทิเช่น การทำงานโดยมีหลายอาชีพทั้งตลอดช่วงอายุ การทำงานไร้สังกัด (Freeland) ความเสี่ยงต่อรายได้ไม่แน่นอน เป็นต้น รวมถึงความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับทักษะอาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคต นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้ว บัณฑิตควรมีความรู้และเข้าใจหลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน โดยสามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ นำความรู้ไปประยุกต์และพัฒนาในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1965, pp. 321-333) อธิบายถึงการจูงใจของบุคคลที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการความสำเร็จ โดยมีได้รางวัลตอบแทน แต่มีความต้องการความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์นำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างลึกซึ้งเพราะต้องการประสบ

ความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism) โดยมีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) และสร้างความรู้ขึ้นมา (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2552, หน้า 210) โดยเพียเจต์ (Piaget, 1971, p. 11) กล่าวว่า พัฒนาการของคนเป็นไปตามระดับวุฒิภาวะ (Maturation) เป็นกระบวนการที่แน่นอน และเป็นการสะสมการเรียนรู้ (Learning) สอดคล้องกับสุนิสา อิมเอิบ (2545) ที่ศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์ มองว่าความรู้ด้านความรู้ความสามารถเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต

3. มีความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีทักษะทางภาษา 4 ด้าน ด้านฟัง พูด อ่าน เขียน โดยครอบคลุมถึงภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาในประเทศอาเซียน สอดคล้องกับบทความการบริหาร กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 - 2565 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งบัณฑิตในอนาคตนอกจากจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้วความสามารถที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนจะเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร ฉะนั้นบัณฑิตต้องมีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องโดยใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและทำงานในระดับดี สอดคล้องกับศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน ประธานคณะกรรมการจัดการประชุมสหกิจศึกษานานาชาติ 2011 (โดย ASTV ผู้จัดการออนไลน์ 24 กรกฎาคม 2554 08:30 น.) ที่กล่าวว่า เพื่อเตรียมพร้อมบัณฑิตไทยให้รับมือกับประชาคมอาเซียน นักศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมโดยพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ขณะปฏิบัติงานในต่างประเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพก็นำไปสู่การประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจฝาสัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1965, pp. 321-333) ที่อธิบายถึงการจูงใจของบุคคลที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ ความต้องการมิตรสัมพันธ์หรือความรักความผูกพัน เพราะการสื่อสารเป็นหัวใจหลักในการสร้างมิตรสัมพันธ์หรือความรักความผูกพันให้เกิดขึ้นทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

4. มีสมรรถภาพและสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

บัณฑิตควรมีคุณลักษณะในด้านสมรรถภาพและสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ บัณฑิตต้องมีสมรรถภาพทางร่างกายที่สมบูรณ์สอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 - 2565 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ที่วางโครงสร้างของการเรียนรู้ โดยบัณฑิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งสันตนาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ให้บัณฑิตมีสุนทรียภาพของเพื่อนมนุษย์ มีจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น โดยวิธีการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมกเคลแลนด์ (McClelland, 1965, pp. 321-333) ที่อธิบายถึงการจูงใจของบุคคลที่กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ เพราะต้องการความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ เพราะการประสบความสำเร็จได้จะต้องมีสมรรถภาพและสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความพร้อมในการทำงานนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับสุนิสา อิมเอิบ (2545) ที่ศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์ มองว่าด้านสุขภาพและบุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต

5. เป็นพลเมืองที่ดีและสามารถบริหารความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้

บัณฑิตจะต้องมีคุณลักษณะในด้านเป็นพลเมืองที่ดี และสามารถบริหารความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการขัดแย้งของ Coser ได้ชื่อว่าเป็น Conflict Function Model ซึ่งมีแนวคิดว่าการขัดแย้งไม่ได้มีแค่ผลเสียอย่างเดียวแต่มีผลในทางสร้างสรรค์ เป็นการเพิ่มพูน สร้างสรรค์บูรณาการและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมด้วย ฉะนั้นบัณฑิตควรมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกันโดยใช้ทักษะในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาด และสามารถนำความขัดแย้งมาเป็นโอกาสในการทำงานและการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 - 2565 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551, หน้า 12) ที่ระบุว่า มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อม ๆ กับหน้าที่ รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์สร้างและเผยแพร่ “ความรู้” ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยโลกในอดีต สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ผลที่สังคมควรได้รับจากมหาวิทยาลัย คือ “บัณฑิต” ที่เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ผู้วิจัยขออภิปรายผลจากการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2556) ที่น่าจะมีในมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นคุณลักษณะที่โดดเด่น เหมาะแก่การเร่งสร้างให้เกิดเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อที่จะทำให้นักศึกษามีคุณภาพ สามารถทำงานอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และหากบัณฑิตสามารถปฏิบัติตามคุณลักษณะของบัณฑิตก็จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและบัณฑิตทุกคน โดยมหาวิทยาลัยบูรพาควรวางนโยบายและกำหนดคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยให้มีการ

ส่งเสริม สนับสนุน ปลุกฝังให้บัณฑิตเกิดคุณลักษณะของบัณฑิต ตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย บัณฑิตจะเกิดคุณลักษณะที่เหมาะสมเป็นคุณลักษณะแบบถาวร และมหาวิทยาลัยบูรพาควรจัด โครงการ กิจกรรมในการพัฒนาบัณฑิตให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา ตามความต้องการของประชาคมอาเซียน

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการเป็นประชาคมอาเซียน